

HANA KAZAZOVIĆ

BLOG ZA POČETNIKE

Hana Kazazović

www.cyberbosanka.me

Blog za početnike

#blogzapočetnike

Publikacija je dostupna za slobodno, besplatno preuzimanje i distribuciju.

Zabranjeno je njeno kopiranje bez navođenja izvora, odnosno autorice.

Takođe je zabranjena upotreba publikacije u komercijalne svrhe.

Nekomercijalno umnožavanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik reprodukcije publikacije je poželjno, uz prethodno pismeno informisanje na mail: hana@cyberbosanka.me

maj 2015.

SADRŽAJ

UVOD	4
KAKO ODABRATI PLATFORMU ZA PISANJE BLOGA?	5
PISANJE BLOGA NA VLASTITOM HOSTINGU I DOMENI	9
KAKO ODABRATI I GDJE ZAKUPITI DOMENU I HOSTING ZA BLOG?	12
GDJE KUPITI DOMENU?	14
ŠTA JE HOSTING?	14
GDJE KUPITI HOSTING?	15
PROMOVISANJE BLOGA – KAKO DOVESTI ČITAOCE NA BLOG?	16
KAKO ZARAĐIVATI OD PISANJA BLOGA	20
37 SAVJETA ZA BLOGERE	27
ZAKLJUČAK	37
LITERATURA	40
O AUTORICI	41

UVOD

Često me ljudi pitaju o blogu – kako i gdje početi, odabrati domenu, hosting, privući čitaoce na blog itd. Pitanja se ponavljaju, tako da me to potaklo da napravim mali projekat koji će odgovoriti na njih.

Projekat se sastoji od 3 teksta na blogu koja su već objavljena, zajedno sa e-knjigom koju upravo čitate. U njoj se nalaze i ti tekstovi, ali i dodatni sadržaji koji će vam pomoći da, ukoliko ste početnik, naučite sve ono što vam može zatrebati prilikom pokretanja i pisanja bloga.

Ovako će biti lakše i meni – kad me ubuduće budu pitali nešto vezano za blog, samo ću proslijediti link na tekstove i knjigu. Lakše će biti i svima onima koji traže te odgovore jer će ih moći naći na jednom mjestu.

Na kraju moram posebno da se zahvalim kompaniji [doMEn](#) koja je prepoznala ovaj projekat kao zanimljiv, te svojim sponzorstvom omogućila da ga napravim baš onako kako sam od samog početka zamišljala da bi trebao izgledati.

Hana Katarić

KAKO ODABRATI PLATFORMU ZA PISANJE BLOGA? GDJE PISATI BLOG?

**PRVA TEMA KOJOM ĆU SE BAVITI JE ODABIR MJESTA ZA
PISANJE BLOGA, ALI PRIJE TOGA DA KAŽEM NEKOLIKO
REČENICA O TOME**

Zašto uopšte pisati blog?

Da krenem od sebe. Ja sam 2005. godine počela da pišem anonimni blog iz dosade i zato što sam voljela da komuniciram pisanjem. To je bio period u kojem sam bila prilično usamljena. Čitajući blogove drugih i komentare na njihove tekstove vidjela sam da oni komuniciraju međusobno, te poželjela imati bar virtuelno društvo.

Taj anonimni blog je bio klasični dnevnik, sa svim onim “šta sam radila i šta me nervira” stvarima i trajao je dok me nisu prepoznali ljudi iz offline života. Time sam izgubila mogućnost da pišem onako kako sam pisala do tada, pa sam ga ugasila.

Međutim, jako mi se svidjelo komuniciranje sa ljudima bez obzira na lokaciju i vrijeme. Svidjela mi se mogućnost da iznosim svoja razmišljanja i ideje, te da uz pomoć njih pronalazim istomišljenike. To me potaklo da u maju 2009. godine pokrenem ovaj blog, pod svojim pravim imenom i prezimenom, i mislim da je to u mojih 38. godina jedna od pametnijih stvari koje sam uradila.

Koje su prednosti pisanja bloga?

Blog vam omogućava da pronađete istomišljenike, bez obzira gdje se nalazili. Ljudi ne vide kako ste obučeni ili kako izgledate (osim ako niste fashion ili beauty blogger), nego „vide“ vaša razmišljanja i stavove. Njima ostvarujete onaj famozni prvi utisak.

Blog vam omogućava da se predstavite ljudima širom svijeta, da pokažete ko ste, kako razmišljate ili šta znate da radite. To je jedna od njegovih najvećih prednosti.

Blog vam može pomoći da se razvijete, da izgradite samopouzdanje. Ako pišete o određenim temama, vezanim za vaša interesovanja ili posao, istraživaćete, širiti svoja znanja, upoznavati ljude koji će vam davati svoja mišljenja, razvijati diskusije. Sve to zajedno pomaže da rastete svaki dan.

Gdje pisati blog?

Blog pišete na nečem što se zove blog platforma i što se tiče njih, imate dva izbora. Jedan je da krenete sa pisanjem na „održavajućoj“ (eng. hosted) blog platformi. To su „blog servisi“. Druga vrsta blog platformi su blog programi, „samoodržavajući“ (eng. selfhosted).

Hajde da to ovako objasnim.

Zamislite jedan „Blogograd“ – mjesto u kojem žive pisci blogova. To je veliki grad u kojem imate sve što imate u bilo kojem modernom gradu na svijetu.

U Blogogradu imate par uređenih naselja. Zvaćemo ih „Blogonaselja“.

Oni su cjeline za sebe – imaju upravu koja vodi računa o naselju i koja je zadužena za njegovo funkcionisanje. Svi stanari Blogonaselja imaju iste stanove sa malom mogućnošću prilagođavanja. Svaki od njih može staviti u svoj stan namještaj i tepih kakav želi, ali ne može mijenjati raspored prostorija niti dograditi balkon ako mu zatreba. Stanari Blogonaselja ne plaća-

ju stanarinu i ne moraju sami brinuti o održavanju stanova i čišćenju stubišta. To uprava radi za njih.

Blogonaselja su vam u stvari blog servisi. Blogeri koji pišu na njima zaista ne moraju brinuti o uređenju, "gradnji" ili održavanju bloga. To vlasnici servisa rade za njih. Prednost je i što imaju već određeno društvo, čitaoce na koje mogu računati u startu. Neće biti usamljeni, jer će ih dočekati komšije koji će im pomoći da se osjete dijelom zajednice. U Blogonaseljima se stanari često družu. Sreću se ispred zgrada i u hodnicima i kad se jednom stanaru nešto desi, vijest o tome se brzo proširi. Dosta stanovnika Blogonaselja tokom života rijetko odlazi u drugi dio grada da bi se družili sa ostalim stanovnicima Blogograda.

Rekoh da stanari Blogonaselja – blog servisa imaju male mogućnosti uređenja svoje lokacije. U ponudi im je nekoliko vizuelnih predložaka za izgled bloga i to je to. U Blogogradu postoji više Blogonaselja pa blogovi na blog servisima imaju adrese poput vaseime.blogspot.com, pisemblog.blogger.ba, stajemeniovotreballo.wordpress.com ili stadapisem.tumblr.com. Neki od njih vam daju mogućnost da stavite vlastitu adresu – domen, ali ste i dalje njihov korisnik.

Još jedna mana Blogonaselja / blog servisa je to što vi niste stvarni vlasnici vašeg stana. Može se desiti da vlasnici požele promijeniti biznis kojim se bave i prodati naselje. U tom slučaju vam niko ne garantuje da ćete moći ostati tu ili da ćete imati jednako dobre uslove za stanovanje.

S druge strane, postoje blogeri koji ne stanuju u Blogonaseljima, nego su iznajmili vlastite kuće ili stanove. Željeli su bolju lokaciju, pogled, bližu školu, banku ili prodavnicu. Željeli su da imaju mogućnost birati kakvu kuću žele i urediti je po svojim zamislima. Takvi blogeri su izabrali korištenje blog programa na vlastitom hostingu i domeni.

SPONZOR PROJEKTA #BLOGZAPOČETNIKE – [DOMAIN.ME](https://domain.me)

BLOGOGRAD

Blogonaselje – kao skup zgrada u kojem su stanovi blogovi za sebe. Samostalna kuća – takođe blog.

Oni imaju druge vrste prednosti i problema.

Blogeri na vlastitom hostingu i domeni plaćaju najamninu svaki mjesec. Plaćaju i gradnju kuće i njeno uređenje (jednokratno). Ako to ne znaju sami moraju naći majstore koji će im to (u)raditi. Kao poseban luksuz oni plaćaju i svoju adresu – domenu.

Nemaju komšije na koje se mogu osloniti i svoje prijatelje i poznanike nalaze sami – izlazeći u grad, svraćajući u kafane, na trgove i obilazeći dešavanja u gradu. O tome ću posebno pisati.

Kako odlučiti – da li izabrati Blogonaselje / blog servis ili samostalnu kuću / blog na vlastitom hostingu i domeni?

Ukoliko ste početnik i nemate posebna tehnička znanja, vjerovatno vam je lakše da krenete pisati na blog servisu. Posebno ako niste sigurni u razloge za pisanje bloga, odnosno u to da ćete imati vremena za njega ili da će vam se pisanje bloga uopšte svidjeti.

Ja sam čari blogovanja iskusila na servisu blogger.ba i uvijek bih preporučila da se krene na taj način. Ako niste sigurni da je pisanje bloga nešto što će postati bitan dio vašeg života, probajte besplatno, bez ulaganja novca. Probajte da li vam se sviđa suština blogovanja – pisanje, interakcija sa ljudima, nova obaveza koju ste sami sebi napravili. Ako vam se sviđa i pronađete se u tome, formu – lokaciju i adresu bloga je lako riješiti.

Uvijek možete odseliti iz Blogonaselja i sami sebi kupiti kuću. Do tada ćete možda savladati i osnovna tehnička znanja potrebna da koliko toliko blog sami održavate ili ćete se upoznati sa ljudima koji će vam to kvalitetno raditi. Osim toga, prilikom seljenja možete i svoje, do tada objavljene tekstove, ponijeti na novu lokaciju. A možda ćete, poput mene, poželjeti potpuno novi život na novoj adresi.

Blog servisa za pisanje blogova imate mnogo. U BiH imamo blogger.ba kojem se umalo desilo ono što sam već pomenula da je mana blog servisa. Naime, vlasnik je planirao da ga ugasi i da njegove stanare istjera na ulicu. Spasila ih je Dragana Djeranović koja je kupila ovaj servis i koja će mu udahnuti novi život, a njegovim stanarima obezbijediti ugodan i kvalitetniji nastavak života.

Osim blogger.ba Dragana je kupila i blogeri.hr i blog.rs i svi će biti dio mreže pod imenom Beeblog. Oni su dobar izbor ako želite pisati na našem jeziku. Ovo vam govorim jer je sad njihov vlasnik Dragana u koju ja imam veliko povjerenje jer znam koliko je posvećena poslu i koliko ga ozbiljno radi.

Osim domaćih blog servisa imate i svjetske: blogger.com, wordpress.com, tumblr.com, weebly.com, medium.com i mnoge druge. Možete ih istražiti prije nego odlučite koji najviše odgovara vašim potrebama.

Pisanje bloga na vlastitom hostingu i domeni

Za ovu varijantu se odlučujete ukoliko ste sigurni da ćete se blogovanjem baviti duži period ili ukoliko želite da blog imate odmah u potpunosti pod svojom kontrolom. Posebno bih preporučila ovu varijantu onima koji žele da blog iskoriste na profesionalnom nivou, da bi predstavili sebe i svoja znanja ili da bi eventualno pokušali blogom zaraditi novac. U ovom slučaju je bolje namučiti se malo u startu ili naći nekog ko će vam pomoći, kako bi sve odmah bilo naštmano i urađeno kako treba.

Naravno, ovu varijantu birate i ako ste, nakon pisanja bloga na blog servisu, odlučili da vam blogovanje postane redovan dio života i želite da ga unaprijedite.

U svakom slučaju imate veliki izbor. Na vama je da procijenite sebe i odlučite šta vam najviše odgovara.

PITANJE

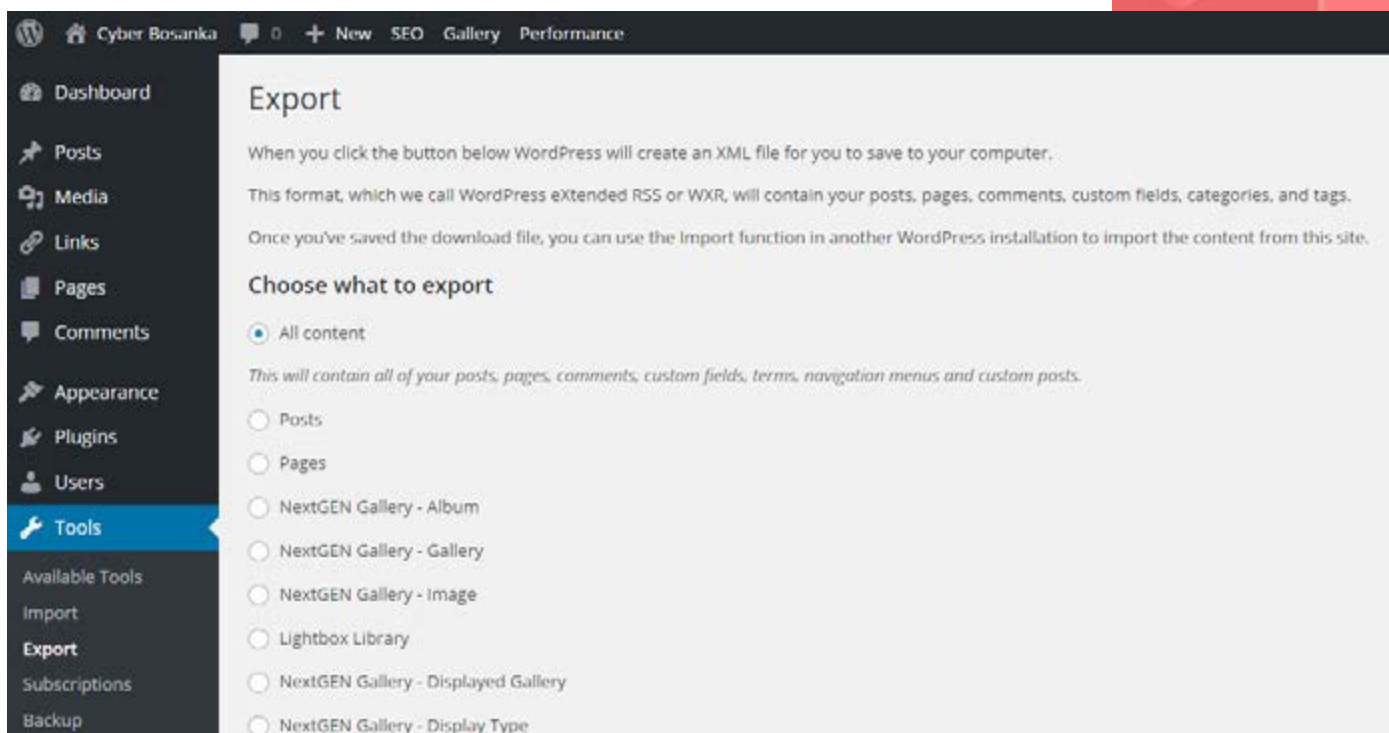
Milan je pitao: Da li je moguće sačuvati tekstove sa blog servisa da bi bili osigurani u slučaju da taj servis prestane da postoji, pa da se onda taj materijal prenese na drugo mesto, tj. zakupi svoj hosting? Možda da se prave kopije tekstova u wordu ili slično?

Odgovor:

Da, moguće je. U svakom slučaju jedna od opcija jeste da se svaki tekst čuva u Wordu, ali to zahtijeva veliku samodisciplinu, posebno ako tekstove inače ne pišete prvo u Word, nego direktno na blog. Međutim, vlasnici 2 vodeća blog servisa su se pobrinuli da se seljenje sa jedne lokacije na drugu obavi vrlo jednostavno, u par klikova.

WordPress

WordPress vam omogućava da sve svoje tekstove exportujete (izvezete) u .xml formatu koji onda lako uvezete na drugi servis. Dovoljno je da odete na „Tools“ i „Export“, kao na slici ispod.

Takođe je moguće (i preporučujem) napraviti backup WordPress sajta, koji će vam sačuvati sve fajlove (plugine, temu, slike...). Kako to napraviti pročitajte na <http://igortomic.net/kako-uraditi-backup-wordpress-sajta/>

Blogger.com

Ako imate blog na Blogger.com, takođe možete exportovati svoje postove u .xml format. Potrebno je da odete na „Settings“ i zatim na „Other“. U odjeljku „Blog Tools“ kliknete na „Export blog“, a zatim na „Download blog“.

Kad je u pitanju Blogger.com u komentaru na tekst sam dobila link na odličnu e-knjigu u kojoj je pojašnjeno sve što vam može zatrebati ukoliko pišete blog na ovom servisu. Besplatna je i preporučujem vam je, jer je na domaćem jeziku i jer ćete uz njenu pomoć lako savladati sve tehničke nedoumice koje možda budete imali na početku.

Knjigu možete pruzeti na stranici <http://jakasifra.blogspot.com/2014/08/blogger-za-pocetnike-eknjiga.html>

TRAŽITE SVOJE MJESTO POD INTERNETOM?

Ne tražite dalje, ono je baš ovdje uz **.Mene!**

KAKO ODABRATI I GDJE ZAKUPITI DOMENU I HOSTING ZA BLOG?

Šta je domen?

Domen (ili domena) je vaša adresa. Kao što u offline životu imate adresu – ulicu, poštanski broj i grad, tako u online životu imate domen.

Ako koristite blog servise, onda će vaša adresa (domen) biti vaseime.blogspot.com, pisemblog.blogger.ba, stajemeniovotrebalo.wordpress.com, stadapisem.tumblr.com ili nešto peto, sve u zavisnosti od toga koji blog servis koristite. Naime, blog servisi imaju svoje adrese i vi na njih dodajete svoju odabranu riječ ispred.

Već sam spomenula da vam pojedini blog servisi pružaju mogućnost korištenja vlastite domene dok ste njihovi korisnici. To može biti dobra stvar jer ćete imati svoju vlastitu adresu, a nećete se morati mučiti sa ostalim stvarima – hostingom, dizajnom za blog, održavanjem i sl. Ja sam ovu varijantu koristila na muževom blogu. Blogger.com je servis i na njega smo nakačili odabranu domen. Sve ostalo je i dalje u nadležnosti servisa – i održavanje i prostor na kojem se blog nalazi.

Kako odabrati domen za blog?

Ovo je nešto što ulazi u oblast brendinga. Domen je ono po čemu će vas ljudi prepoznavati, pronalaziti ili pamtiti. Dobra je stvar ako je vaš domen dio cjelokupnog internet paketa. To znači da su domen i nickovi na društvenim mrežama koje ćete koristiti isti.

Odluka o izboru domena je vjerovatno jedna od najtežih koju ćete donijeti i preporučujem vam da je ne donosite na

brzinu. Odvojite vrijeme za nju, razmislite dobro, konsultujte se sa prijateljima, familijom ili stručnjacima.

Ako ne budete birali pažljivo, može vam se desiti da nakon određenog vremena poželite domenu promijeniti. Možda ćete nakon par godina naći svoje idealno ime ili odlučiti da objedinite svoj "internet paket".

Ovo govorim iz iskustva. Ja sam u maju 2009. odabrala domen bosanka.net, te kreirala nick na Twitteru "cyberbosanka". Ne mogu sebi objasniti zašto sam napravila razliku između domena i nicka kojeg sam počela tad koristiti na svim internet lokacijama i kojeg sam takođe iskoristila za naziv bloga.

Nakon 5 godina sam odlučila da sve to ipak bude jednako, da i moja domena treba da bude **cyberbosanka**. Zato sam morala prolaziti kroz proces mijenjanja domene. Ja 70% stvari na blogu radim sama, ali to preseljenje nisam znala uraditi. Pomogao mi je kolega, ali posljedice te promjene su pad u posjetama na blogu u trajanju od nekoliko mjeseci, zbog Google pretraga koje su ispaštale zbog promjene. Posljedica je i to da već 2. godinu plaćam obe domene, jer mi je na staru (bosanka.net) urađena redirekcija. To znači da i danas možete ukucati www.bosanka.net i automatski ćete biti prebačeni na www.cyberbosanka.me

Zato uvijek preporučujem da ostavite sebi dovoljno vremena i da osmislite vašu cjelovitu pojavu na internetu, da biste dugoročno uštedjeli vrijeme i živce.

Koju domenu odabrati za blog?

Nastavaka na domen imate ne znam ni sama koliko. Možete izabrati šta god vam srce želi ili šta god se vama uklapa u imidž. Najčešća varijanta je .com ili domen države.

Ja sam nakon odluke o tome da pređem na cyberbosanka varijantu odabrala .ME domen i svoju odluku o tome opisala u tekstu [Zašto je Cyberbosanka od sada na .ME domenu](#). To je bio moj lični izbor, jer volim kompaniju domain.me, a i sviđa mi se imidž koji .ME domena ima. Pronalazim se u njihovom sloganu „ME is about YOU“ i zaista sam ponosna što sam dio .ME porodice.

Svakom bih preporučila da oslušne sebe i za domen odabere ono što mu najviše „leži“ ili što mu se najviše sviđa. To je najbolja polazna tačka za bilo šta drugo.

Gdje kupiti domenu?

Domenu kupujete i plaćate godišnje. Cijene su im različite, u zavisnosti od nastavaka, ali se vrte oko 10\$ – 20\$ godišnje. Većinu cijena i opcija možete istražiti na stranici <https://www.godaddy.com> Tu možete provjeriti jesu li varijante koje vas zanimaju slobodne, za domene poput .com, .net, .org, .biz, .tv i drugih. Osim GoDaddy ima još dosta stranica na kojima možete kupovati ove standardne domene. Google će vas dovesti do mnogih, samo ga upitajte.

Nacionalne domene možete kupiti i na „izvoru“, odnosno tamo gdje se prodaju. Na primjer .ba domenu kupujete na <http://www.nic.ba/>, .rs domen preko ovlaštenih registara koje možete pronaći na http://www.rnids.rs/lat/spi-sak-ovlašćenih-registara?hc_location=ufi, .hr domen na <http://www.dns.hr> ili .me domen na <http://domain.me> Mislim da jedino .ME domen možete kupiti i na svim svjetskim lokacijama, ali i na menet.me. Ja sam ga konkretno tu kupila, pošto je tu domaći jezik i lakše mi se snaći na njemu.

Nakon odabira i kupovine domene, možete je „instalirati“ na vaš blog, ako ste na blog registru. Ako pak gradite svoj samostalni blog, onda vam je još potreban i hosting.

Šta je hosting?

To je vaš prostor na internetu. Ako se sjetite priče iz prošlog teksta i poređenja blog servisa sa Blogonaseljem, onda bi hosting u stvari bio vaš plac za kuću, odnosno samostalni blog. Treba vam prostor na kojem ćete sagraditi tu svoju virtuelnu blog kuću.

Ako je blog = kuća, onda je hosting = plac za kuću, mjesto na kojem kuća stoji

Taj prostor može biti različite veličine i različite brzine protoka informacija. To su podaci koje ni ja ne razumijem, ali danas uglavnom svi koji prodaju hosting nude i neograničene varijante prostora i protoka po povoljnim cijenama, tako da nemam potrebu ni da razumijem.

Gdje kupiti hosting?

Ja sam ranije blog hostovala na hostingu kupljenom kod GoDaddy. To nije loša varijanta ako sami znate sve oko održavanja, radi potencijalnih problema koji se mogu desiti. Jednom je na mnogo stranica hostovanih kod njih izvršen hakerski napad pa smo svi bili nedostupni, a nismo mogli učiniti ništa. Par dana je trajala ta muka koja mi je potrošila živce.

Nakon toga sam blog prebacila kod prijatelja. Osim što mi hostuje blog, on je i podrška – kad bilo šta zapne, počne da štuka ili ja nešto zeznem – on je tu da popravi situaciju.

Zbog toga je jedna od osnovnih preporuka da birate hosting koji ima kvalitetnu i, po mogućnosti, 24-satnu podršku. A na našim prostorima ima takvih. Domaće hostinge možete kupiti na <http://www.avalon.ba>, <http://adriahost.rs>, menet.me i drugim lokacijama, a svjetskih imate dosta – na primjer [The Best Web Hosting Services of 2015](#).

Da ja danas moram izabrati hosting, vjerovatno bih birala neki domaći zbog podrške, i to nakon što bih provjerila sa njima kako to rade i koliko brzo odgovaraju na mailove.

Hosting plaćate mjesečno, a možete ga platiti odjednom za cijelu godinu. Cijene su različite, ali uglavnom kod svih imate više varijanti. Najbolje da krenete sa manjom, odnosno jeftinijom opcijom, pa ako vam blog naraste i pokaže se potreba za većim prostorom i brzinom, onda lako možete preći na veću i skuplju varijantu.

Dobra stvar je što je mijenjanje hostinga puno lakše i kad to radite ne trpe posjete na blogu kao u slučaju mijenjanja domene.

PROMOVISANJE BLOGA – KAKO DOVESTI ČITAOCE NA BLOG?

Pisala sam u prvom dijelu o tome kako blogeri na blog servisi imaju prednost – ostali blogeri, korisnici istog blog servisa su tu i velika je vjerovatnoća da će oni prvi svratiti i pročitati šta su pisali.

Međutim, vrijeme u kojem živimo nam je omogućilo puno toga, između ostalog i besplatnu a prilično efikasnu promociju bloga. Konkretno – danas imamo na raspolaganju društvene mreže, a one su idealne za promociju bilo čega što radite.

Društvena mreža = kafana ili trg

Vratću se opet na onu priču o Blogogradu. Šta je grad bez kafane ili trga, odnosno mjesta na kojem se okupljaju građani?

Ako u Blogogradu imamo Blogonaselja i samostalne blogere, imamo i kafane i trgove. To su Facebook, Twitter, Pinterest, Instagram, forumi sa različitim temama... Na tim mjestima se, kao i u offline životu, ljudi okupljaju. To rade na isti način kao u stvarnom životu – prema interesovanjima, aktivnostima i vezama koje već imaju.

Ljudi koji vole fotografiju će se u offline životu družiti i zajedno ići u kafanu na piće ili na foto-ture. Oni će posjećivati izložbe i radionice o fotografiji. Na internetu ćete takve ljude naći na forumima i stranicama posvećenim fotografiji. Mogu to biti specijalizovane stranice poput fotografija.ba, flickr.com, a mogu biti i stranice na Facebooku koje se bave fotografijom.

Zaljubljenike u hranu ćete naći u dobrim restoranima, na sajmovima ili promocijama hrane. Na internetu ćete ih naći na

lokacijama koje se bave hranom – stranice sa receptima, forumi o ishrani i sl. Roditelje ćete naći na forumima ili stranicama koje se bave djecom, dok ćete ih u offline životu naći u parku, igraonici, pozorištu za djecu i sl.

BLOGOGRAD

Društvene mreže i forumi su u Blogogradu u stvari – kafe, parkovi i trgovine

Šta ovo znači za vas?

Ovo znači da imate dva načina za promociju bloga kojeg ste tek počeli pisati. Prvi je da tekstove podijelite na vašim društvenim mrežama. Pretpostavljam da imate bar Facebook profil na kojem ste povezani sa ljudima iz vašeg offline života. Tu su vam porodica i prijatelji, znate se i družite se sa njima, povezani ste poslom ili interesovanjima. Njih će vjerovatno prve zanimati šta ste to napisali.

Podijelite link do vašeg bloga ili teksta i obavezno napišite u statusu da je to vaše. Ako im se sviđa, velika je vjerovatnoća da će i oni taj link onda podijeliti kod sebe. Tako će vaš tekst vidjeti i ljudi koji vas ne znaju.

U slučaju da napišete baš dobar i zanimljiv tekst, ako ga

podijele 1-2 osobe koje imaju prosječan broj prijatelja, to je već dovoljno da privučete pažnju.

Drugi način je da sami potražite ljude koje bi vaš blog mogao zanimati. Na primjer – ako vam je blog o stomatologiji, potražite lokacije na internetu na kojima se okupljaju stomatolozi i postanite njihov član. Ako pišete o vrtlarstvu, potražite na internetu stranice i lokacije na kojima se okupljaju ljudi koje zanima ta tema.

Ovo ne znači da trebate sad ljude vući za rukav i stavljati im svoje tekstove pod nos. To znači da se potrudite i postanete dio te skupine, da upoznaju oni vas i da vi upoznate njih. Dok to napravite oni će već polako otkriti vaš blog.

Vodite računa o svom imidžu

Prva stvar koju trebate napraviti jeste da na svojim profilima na društvenim mrežama stavite i adresu bloga. Kad ljudi kliknu da vide ko ste, da mogu odmah saznati za njega i posjetiti ga. Veoma je korisno i poželjno da na blogu imate jasno napisano ko ste i čime se bavite. Ljudi vole da znaju koga čitaju, bez obzira koliko se vama sviđa ideja da budete anonimni.

Kad god dođete u dilemu šta je dobro da uradite, sjetite se ponašanja u kafani ili bilo gdje u društvu. Ista su pravila. Kad uđete u društvo koje vam baš i nije poznato, nećete ljude odmah smoriti sa pričom o tome šta vi sve radite. Moraćete vi njih saslušati, dati im priliku da vam kažu nešto o sebi, upoznati ih šta rade i šta ih zanima. Vjerovatno ćete pričati o dosta neobaveznih tema dok se malo ne upoznate i dok i vi ne dobijete priliku da njima ispričate nešto o sebi.

Naravno, niste dio društva ako u kafanu dođete jednom mjesečno ili jednom u 3 mjeseca. Morate biti redovni. Ovo znači da i vi morate biti na Twitteru ili Facebooku svaki dan, pratiti šta ljudi pišu i komentarisati sa njima, pričati o raznim stvarima, postavljati svoje statuse ili šerovati njihove. Sve to da biste svoj tekst mogli ispromovisati na tim profilima, a da niko nema osjećaj da ste tu samo zbog toga.

Ovako možda zvuči kao puno posla, ali ja se smijem kladiti da je većina vas već prisutna na društvenim mrežama i da već imate solidan krug prijatelja koji će vam biti prvi čitaoci.

A kad steknete prve, onda sve ide lakše. Ako im se sviđa jedan tekst, velika je vjerovatnoća da će kliknuti i na neki sljedeći.

Ono što iz iskustva znam jeste da dobri tekstovi i dobri sadržaji nađu put do čitalaca. Potpuno neobjašnjivo se pojave kod ljudi koje ne znate, jer je neko podijelio link i zainteresovao svoj krug poznanika.

Ono što takođe iz iskustva znam jeste da su društvene mreže najveći izvor posjeta svim stranicama, ne samo blogovima. Pripadnici svih generacija sve manje imaju naviku da idu namjenski na neku internet lokaciju sa željom da pročitaju nešto. Umjesto toga, svi otvore Facebook ili Twitter i kliknu na ono što je podijelio neko od njihovih prijatelja a što im se učini zanimljivo.

Zato, ako želite čitanost, pravac u kafanu, pardon – na Facebook i Twitter :) Ne možete sjediti kod kuće i očekivati da ćete naći društvo. Isto tako – ne možete samo napisati tekst na blogu i očekivati da će ga neko čudom pronaći i čitati.

Isto tako, ako želite da vaš blog ljudi čitaju, morate i vi čitati druge blogove. To je fino objašnjeno u tekstu [Pisali biste za veliki blog, ali niste baš fan blogova? Pa ne ide to baš.](#) Zato – čitajte druge blogove i komentarišite tekstove drugih blogova. To će vam pomoći i da se vi usavršite, ali i da drugi saznaju za vas.

Za jedan veliki dio posjeta vremenom postane zaslužan i Google – putem ključnih riječi. Na primjer, na mom blogu su ubjedljivo 2 najčitanija teksta u zadnje 2 godine onaj o Walk-Maxx patikama i tekst o gumenim bombonama. Za patike mi je jasno, ljudi vole pročitati iskustva. Za gumene bombone mi nije jasno – svaki put se iznova iznenadim koliko ljudi traži i čita njihov sastav i završi kod mene na blogu.

To je još jedna od lekcija – nikad ne znate kojom temom ćete privući pažnju i šta će se čitaocima svidjeti. Zato je najbolji recept pisati iz srca i pisati dobro, jer na taj način ćete imati dobre tekstove. A kad to imate već ste puno napravili.

Ostalo često zaista zavisi od neke čudne internet magije.

Istaknite svoju
jedinstvenost uz pomoć
vašeg **.Me** domena!

KAKO ZARAĐIVATI OD PISANJA BLOGA

Česta tema u internet svijetu jeste zarada od bloga. Koliko zarađujemo i kako, da li uopšte zarađujemo, da li zbog toga pišemo blog ili imamo i druge razloge... sve su to pitanja koja se postavljaju nama koji pišemo blogove.

Valjda je materijalna strana života inače fokus današnjeg vremena, tako da mene to i ne čudi.

Ali me nervira.

Nervira me što se novac postavlja kao jedino mjerilo vrijednosti. I nervira me što je postalo nenormalno da nešto radiš samo zato što to voliš i uživaš u tome.

Zato ću vam prvo napisati šta je meni najdraža zarada od pisanja bloga.

Situacija koja se meni vrlo često dešava je sljedeća:

Jutro je. Upalim računar, otvorim mail i vidim da mi je na tekst koji sam objavila par dana ranije stigao komentar. Kliknem da ga pročitam i vidim ovo:

Danijela

January 8, 2015 at 3:50 am (Edit)

Svaki tvoj tekst sam procitala sa velikim užitkom i u svakom sam pronasla dosta korisnih ideja/savjeta koje sam primjenila na sebi ili u svom odnosu prema okolini i ljudima sa kojima dijelim svoje vrijeme 24/7... hvala ti za svaki tekst koji si objavila i podijelila u cyber svijet... ali ovaj "Ja sam već naučila najvažniju stvar za ovu godinu" me je čak natjerao i da napisem komentar, znaci do sada meni najbolji... dok sam ga citala pomislila sam koliko jednostavno, ali jako vrijedno pravilo koje moram uvesti u svoj zivot ASAP... hvala Hana :)

Reply

Napolju je minus, oblačno, a mene obasjalo sunce. Odmah mi cijeli život i moje postojanje na ovom svijetu imaju smisao. Napisala sam nešto što se nekome svidjelo i taj neko je našao vremena da mi napiše svoju reakciju!

Nema tih para kojima se ovaj osjećaj može platiti, vjerujte mi.

Od kako pišem blog moja najveća zarada su komentari i reakcije ljudi na moje tekstove, bez obzira gdje da ih dobijem.

Ne mogu vam opisati osjećaj sreće kada mi žena koju prvi put u životu vidim priđe i kaže kako je čitala moj tekst [“66 KM za miran san”](#) i kako je to potaklo da ode na pregled dojki koji odgađa mjesecima, onako kako sam ga i ja odgađala. Ili kad mi na konferencijama prilaze ljudi da me upoznaju zato što me redovno čitaju i tako virtuelno već znaju.

Takve stvari se ne prodaju u katalogu i ne možete ih naći na policama u prodavnici, samo zbog toga što ne postoji cijena koju bi iko mogao staviti na njih, čak i da se mogu proizvesti. Zato se ja osjećam bogato svakog dana i zato se najmanje jednom dnevno zahvalim Svemiru na prilici da živim baš u ovom vremenu u kojem mogu pisati na internetu i doživljavati sve to.

Šta ja onda bilo kome da odgovorim na pitanje “A zarađuješ li ti od tog bloga što pišeš?”, a da me ne pogleda kao najveću ludu?

Zarada od pisanja bloga

Nedavno je na konferenciji Nova energija Sandra Simonović rekla jednu veoma važnu i više nego istinitu rečenicu, koju ću vam prenijeti uz pomoć ova 2 tvita:

CaraDara

@DaraPicard

Following

"Da li može da se zaradi od bloga?
Ostavićemo da to levitira u vazduhu.
Da li može da se zaradi zbog bloga.
Da. @SandraKravitz #NovaEnergija

View translation

RETWEET

1

FAVORITES

3

6:06 PM - 2 May 2015

U ovom je suština – na prostorima Balkana internet marketing još uvijek nije toliko razvijen da bismo mogli pričati o zaradi od bloga, odnosno životu od pisanja bloga.

Da, postoje primjeri i kod nas, blogeri i blogerke kojima to polazi za rukom, ali su oni za sada primjeri kako bi to moglo da bude, da smo veće tržište i da kompanije koje rade na ovim prostorima više ulažu u interet, kao i to da ga malo bolje razumiju.

Međutim, na našim prostorima je itekako moguće živjeti **ZBOG pisanja bloga**. Prva ja sam takav primjer, zato što sam posao koji radim i od kojeg živim već 4 godine dobila samo zahvaljujući mom blogu. Samo blog mi je bio CV, nisam išla na razgovore i intervjuje, nego sam napisala na blogu da tražim posao i javili su mi se ljudi koji su prepoznali u meni osobu koju bi željeli u svojoj kompaniji. Da, samo zahvaljujući tekstovima na mom blogu i profilima na društvenim mrežama koje sam koristila.

Ja nisam jedini primjer. Znam još puno ljudi iz cijelog regiona koji su zahvaljujući pisanju bloga dobili poslove, angažovani na projektima, te prodali svoja znanja na razne načine.

Zato uvijek kažem da je blog najbolja platforma za lično brendiranje. Pomoći će vam da se izgradite, te da se predstavite onima koji su vam zanimljivi. Samo treba donijeti odluku i biti istrajan.

Konkretna, materijalna zarada od pisanja bloga

Što se tiče materijalne zarade od bloga, bude i toga. Novac možete zaraditi na sljedeće načine:

1. Google Adwords

Postavljanjem Google reklama na vaš blog ostvarujete konkretnu novčanu zaradu kad god neko klikne na reklamu. Međutim, da biste zaradili neke ozbiljne sume morate imati jako veliku posjetu na blogu. Na našim prostorima je to veoma teško, tako da je uspjeh ako zaradite toliko da možete platiti domenu i hosting na godišnjem nivou.

2. Baneri

Možete prostor za reklamu na svom blogu umjesto Google oglasima popuniti banerima određenih kompanija, koje će vam platiti za to. I ovo takođe zavisi od toga ko ima interes da se reklamira kod vas, koliko imate posjeta na blogu, kakva vam je publika koja vas čita i sl. U suštini, baner oglašavanje je prilično mršav izvor zarade za blogere jer kompanije koje plaćaju banere češće biraju da ih zakupe na nekim jako čitanim portalima ili da idu na Google oglašavanje.

3. Učešće u projektima za blogere

Povremeno se na našim prostorima organizuju projekti koji imaju za cilj promociju blogera. Ja sam prošle godine učestvovala u jednom takvom, a on je u toku i ove godine. Radi se o projektu [Coca Cola Bloggers Adria](#) koji odabere 9 blogera iz regiona i onda njima svaki mjesec plaća fiksnu svotu novca za po jedan tekst mjesečno na određenu temu.

Vrlo je moguće da se u budućnosti pojave i neki slični projekti koji će pružiti određene mogućnosti blogerima. Međutim, opet moram naglasiti – da biste ušli u ovakve izbore morate biti ozbiljan bloger i ispoštovati neka pravila da bi vas kompanije uopšte uzele u razmatranje. O tome ću takođe pisati u nastavku.

4. Affiliate zarada

Na našim prostorima još uvijek nije razvijena, ali je vrlo vje-

rovatno da će se u budućnosti razvijati i postati jedna od varijanti za zaradu. Ovo mislim samo zbog toga što je u svijetu vrlo razvijena i postoje blogeri koji žive od toga.

O čemu se radi, odnosno na kojem principu funkcionise ovaj način?

Radi se o dobijanju procenta od prodaje određenog proizvoda. Na primjer, ja na svom blogu napišem preporuku za knjigu i čitaoci je pročitaju i sa mog bloga odu na stranicu i kupe knjigu. Ako sam u sistemu affiliate zarade, ja dobijam određeni procenat od cijene te knjige. Amazon je poznat po tom principu, dok kod nas baš i ne znam neke primjere. Biće ih, vjerujem.

5. Zarada od sponzorisanih tekstova

5.1. Novac

Sve češće se dešava da kompanije angažuju blogere da napišu recenzije njihovih proizvoda ili usluga, te im za takve tekstove plaćaju. Takođe se dešava da kompanije sponzorišu određene teme na blogovima, kako bi potakle blogera da ih obradi detaljnije ili da uopšte piše o njima.

5.2. Kompenzacija za proizvode

Kad su u pitanju sponzorisani tekstovi može se desiti da ćete prije dobiti proizvode u zamjenu za tekst, nego novac. Takve tekstove ste mogli čitati i na mom blogu, na primjer o [Shark usisivačima](#).

Ja ne prihvatam sve ponude, odnosno odbijem one u kojima firme ili agencije koje mi se obrate u njihovo ime žele u uticati na tekst i način na koji ću ga pisati, jer bude i toga. Nisu još svi shvatili pojam blogera i načina na koji on piše. Ili možda nisu još svi shvatili da ne postoji novac, a posebno ne proizvod, koji meni može zamijeniti čitaoce o kojim pisah na početku. A njih sigurno ne bih imala da se pretvorim u Trumana ([film Trumanov šou](#)) i da u svakom tekstu ili statusu na Facebooku ili Twitteru pričam kako sam evo baš sjela sa društvom i kako sam oduševljena nekim proizvodom .

Ovdje vam moram preporučiti i film [The Joneses](#) koji je odlična priča o [Native advertisingu](#) (vrsta reklamiranja kad reklame uklapate u sadržaj – pisanjem tekstova, iskustava ili kreiranjem

brendiranih sadržaja).

5.3. Posjete konferencijama i događajima

U vrstu zarade takođe možemo računati i posjete konferencijama i događajima koje biste inače morali platiti, a nećete jer će vas neko pozvati da budete oficijelni blogger. Ja sam tako prisustvovala mnogim konferencijama u posljednjih 5 godina, uz obavezu da napišem tekstove o njima. Kad se preračuna u konkretan novac, ovo je zaista velika i konkretna zarada.

To koliko sam naučila na tim konferencijama te kakve sam sve ljude upoznala uopšte ne mogu iskazati novcem jer je nemjerljivo.

6. Prodaja

Blog vam može pomoći da prodajete svoje proizvode ili usluge. Na primjer, ako proizvodite nešto ili vršite neke usluge, blog možete iskoristiti da to predstavite širokom auditorijumu. Time povećavate krug potencijalnih kupaca, a možete i direktno prodavati na blogu.

Naravno, ovo ovako pojednostavljeno super zvuči. Međutim, da biste zaista došli u priliku da prodajete nešto morate ljude uvjeriti u vašu autentičnost, kao i u kvalitet onog što nudite.

S tim u vezi vam preporučujem da pročitate tekst sa bloga Igora Tomića - [Zarada od bloga, autentičnost, marketing i etika - Jelena Pantić](#)

Kako doći u priliku da sarađujete sa kompanijama?

Ukoliko ste već koliko toliko poznat blogger, velika je vjerovatnoća da će vas kontaktirati kompanije ili agencije, u zavisnosti od tema kojima se bavite.

Ono što moram istaći ovdje jeste činjenica da ni sve države u regionu nisu na istom stepenu razvoja i velike su razlike ako ste blogger iz Srbije, Hrvatske ili Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Na primjer, u Srbiji su kompanije već prilično svjesne koliko uticaj ima internet na ljude i njihove odluke o kupovini, tako da sve češće angažuju blogere, ali i korisnike društvenih mreža u svojim kampanjama.

Ilustracije radi, za prvomajske praznike je jedna turistička agencija iz Beograda vodila na put u Grčku 4 tviteraša – 4 os-

obe koje nisu morale imati blogove nego aktivno koristiti Twitter – jer znaju da i to igra veliku ulogu u promociji određene kompanije ili njenog proizvoda.

Taj nivo razvijenosti svijesti o internet marketingu Bosna i Hercegovina i Crna Gora će morati čekati još godinama.

O tome gdje smo svi u odnosu na svijet ovaj put ne bih, mada možete i sami pretpostaviti.

Možete sami kontaktirati kompanije

Ja često kontaktiram firme nudeći im da napišem tekst u zamjenu za njihov proizvod. Tu imam 2 kriterija – kontaktiram ili firme čiji mi proizvodi trebaju i koje ću koristiti ili one koje bi se mogle uklopiti u moje pisanje. Procenat ~~pozitivnih~~ odgovora mi se vrti na nekih 2% od poslatih mailova. Prekrižila sam pozitivnih zbog toga što vrlo rijetko uopšte dobijem odgovore na mail. Ako ih dobijem onda češće budu pozitivni.

Zašto isključivo mailovima šaljem “ponude”? Zato što razmišljam ovako – ako firma ima mail adresu samo reda radi i istu ne koristi, onda bi mi trebala godina da im objasnim šta sve mogu dobiti od toga da napišem tekst na internetu o mom iskustvu sa njihovim proizvodom. A nemam toliko vremena, iskreno. Ni živaca.

Firme koje redovno koriste emailove u komunikaciji već imaju znanja o internet marketingu i kod njih je samo stvar odluke da li im je to što im nudim interesantno ili ne.

Svima onima koje zanima zarađivanje od bloga preporučujem tekst, odnosno video, sa predavanja “Kako imati koristi od bloga” koje je Dragan Varagić održao u Podgorici u organizaciji Digitalizuj.me. Možete ga pogledati na <http://digitalizuj.me/2015/02/digitalizuj-me-31-dragan-varagic/>

SPONZOR PROJEKTA #BLOGZAPOČETNIKE – [DOMAIN.ME](http://domain.me)

37 SAVJETA ZA BLOGERE

STRUKTURA I KOMPOZICIJA

1. Definišite razlog za pisanje bloga

Sve što radite u životu treba da ima jasno određen razlog ili cilj, pa tako i pisanje bloga. Da se razumijemo – sasvim je ok i ako je razlog za pisanje bloga želja da se zabavite i da „ubijete“ vrijeme ili dosadu. Ako blog počinjete pisati zbog zabave, onda sigurno nećete gubiti vrijeme na razmišljanje o tome kako da zaradite od njega. Međutim, ako blog pišete da biste poboljšali svoju vidljivost, sa ciljem zaposlenja, onda će vas zanimati drugačije stvari i vodićete računa o detaljima koji vam nisu bitni u ovom prvom slučaju.

2. Odredite vrstu bloga, odnosno temu o kojoj ćete pisati

Najbolja varijanta je da odaberete neku temu i da se fokusirate na nju, jer se tako možete lakše istaći u masi. Na primjer, zanimljiv je primjer Marije Zivlak koja piše blog <http://www.womenstennisblog.com> o ženskom tenisu. Kad je počinjala prije 8 godina prvo je razmišljala da to bude blog o tenisu, a onda je odlučila da se još više fokusira i piše samo o ženskom. Odličan potez, svakako. Marija takođe piše na engleskom i već neko vrijeme zarađuje od bloga, najviše uz pomoć affiliate linkova, jer je svjetsko tržište dovoljno razvijeno i kod njih to super funkcioniše.

Ukoliko vam je blog svaštara, poput mog, sigurno ćete imati više tema za pisanje, ali će vam biti i puno teže da se izdvojite u masi i da zaradite novac od njega (ako vam je to cilj).

3. Nemojte počinjati sa pisanjem dok nemate jasnu poentu teksta

I ovo zavisi od toga da li pišete iz razonode ili sa nekim određenim ciljem. Ako želite biti ozbiljan bloger i privući stalne čitaoce, veća je vjerovatnoća da će vaši tekstovi imati smisla ako na početku znate šta želite reći.

4. Na početku saopštite suštinu teksta

Ljudi danas nemaju puno vremena za čitanje i ako ih u prvih par rečenica ne zainteresujete za temu mala je vjerovatnoća da će pročitati cijeli tekst. Ako na početku vide da ih tema zanima tekst će pročitati ili će ga sačuvati za kasnije, da pročitaju kad budu imali vremena.

5. Zamislite da je vaš tekst obraćanje osobi koja predstavlja vašu ciljnu grupu

Ovo je savjet koji ja primjenjujem pri pisanju svojih tekstova. Možete zamisiti da pišete email toj osobi ili da sve to pričate nekom ko sjedi ispred vas. Ja uvijek zamišljam moju mamu, jer mi to pomaže da pišem jednostavnim jezikom, bez upotrebe pretjerano komplikovanih riječi i stručnih termina.

Jednostavni ton kojim pišete tako da vas razumiju ljudi kojima se obraćate je meni najveća prednost blogova.

6. Koristite podnaslove da biste istakli ideje i ono što je važno vašim čitaocima

Lakše je čitati tekst koji je rastavljen na pasuse i sa istaknutim podnaslovima. To je jedna od karakteristika pisanja za internet, jer takve tekstove čitamo na ekranima i vrlo često „preletimo“ preko njih, vraćajući se na ono što nam zadrži pažnju.

SEO – Search Engine Optimization (optimizacija stranice za pretraživače)

Proći će neko vrijeme nakon pokretanja bloga dok vas ne prepoznaju internet pretraživači. Nakon toga će i oni obratiti pažnju na vas i dovesti vam posjetioce na blog putem ključnih riječi, odnosno zahvaljujući onom što ste pisali na blogu.

7. Google najveću vidljivost daje sadržaju koji je relevantan, koristan, čitljiv i koji se puno dijeli po društvenim mrežama

Ovo je jedini savjet koji ja primjenjujem jer se u SEO ne razumijem previše. Recimo da na svom blogu imam solidnu posjetu sa pretraživača, a jedino što radim je da sama pišem tekstove - ne prepisujem ništa. To je u suštini najbolji način – originalan i samo vaš sadržaj.

TEHNIČKE STVARI

8. Ako planirate da se ozbiljno bavite blogovanjem - angažujte nekog ko brinuti o vašem blogu

Ako niste od onih koji mogu sami, angažujte nekog ko će vam pratiti i ažurirati blog, da bi sve funkcionisalo bez problema. Meni to radi prijatelj kod kojeg mi je hosting i vjerujte mi da sam time uštedila puno nerviranja.

Ovdje mislim na situaciju ako planirate da se ozbiljno posvetite blogovanju i ako odlučite da pišete blog na svom hosting u domeni.

„Čist račun, duga ljubav“ - nije to bez razloga rečeno. Kad vam to radi neko usput, na prijateljskoj osnovi, onda se dešava da nema vremena, da ne stiže, da ima preča posla, ali i da je vama nezgodno da tražite od njega neke stvari jer – svakako vam to radi džaba.

9. Olakšajte ostavljanje komentara na blogu

Nemojte prisiljavati posjetioce da se moraju logovati radi ostavljanja komentara. Nemojte koristiti ni ono Captcha čudo. Smara previše.

Komentari na tekstove su uglavnom super nadopuna teksta i čine sastavni dio pisanja bloga, tako da vam je u interesu da ih imate. Naravno, moderacija je obavezna, ne samo zbog SPAM-a nego i zbog besposlenih ljudi koji će i u receptu za pitu naći neki razlog za pljuvanje. Nemojte takvima davati prostor, nikad.

10. Omogućite posjetiocima da se pretplate na komentare, ako žele

Ovo je super stvar u situacijama kad se povede neka diskusija na tekst, jer omogućava čitaocima da dobiju na email obavijest o novim komentarima, tako da ne moraju stalno sami provjeravati da li je neko napisao nešto novo. Jednostavno je uvesti i tu opciju.

11. Blog prilagođen mobilnim uređajima

Ovaj savjet je mogao naći svoje mjesto i u odjeljku SEO jer je od nedavno Google uveo algoritam koji „kažnjava“ stranice neprilagođene mobilnim uređajima (telefonima i tabletima). Kad kažem kažnjava mislim na to da im to značajno utiče na vidljivost na Googleu, bez obzira na ostale parametre koje imaju.

Korištenje mobilnih uređaja je u stalnom rastu i nikad se neće smanjivati, zato odmah prilagodite blog.

A provjeru da li je već prilagođen mobilnim uređajima možete izvršiti na <https://www.google.com/webmasters/tools/mobile-friendly/>

IZGLED BLOGA

Osnovno pravilo za izgled bloga jeste da sve bude pregledno i lako čitljivo. Sve ostalo je subjektivan izbor, a ovo su samo neke preporuke.

12. Jedna bočna kolona (sidebar) sa desne strane je najefektnija kod poslovnih blogova

U njoj se obično nalaze linkovi na kategorije bloga, te zadnje tekstove. Poželjno je da ubacite i mogućnost pretrage bloga jer će možda neko doći i tražiti neku konkretnu informaciju ili tekst.

13. Na vrhu stranice dugmići za RSS i email pretplatu na blog, te linkovi ka društvenim mrežama

Pri vrhu stranice je poželjno da imate dugmiće za RSS i email pretplatu na blog – za one posjetioce koji žele da ne propuste nijedan tekst sa bloga. Da, bude i takvih.

Kad je u pitanju email pretplata jedan savjet – ako se vaši čitaoci prijave da dobiju informaciju o novim tekstovima, nemojte im slati ništa drugo. I nikako nemojte taj email zloupotrijebiti i dati nekoj firmi za email marketing na primjer.

14. NE! šljaštećim elementima i lebdećim banerima

Izbjegavajte da na blog postavljate šljašteće elemente, odnosno bilo kakve stvari koji odvlače pažnju. Lebdeće banere, ni njih niko ne voli. Posebno ako je teško naći dugme za gašenje.

Ovdje mislim i na one banere za promovisanje vaše Facebook stranice. Iz iskustva znam da mnogi čitaoci odustanu od posjete blogu ukoliko ih se smara sa tim. Ako neko želi da lajka vašu stranicu na Facebooku, on će to napraviti i ako link stavite u neki tekst ili normalno sa strane na blogu. Ako neće – neće, nemojte od toga praviti dramu i prisiljavati ljude. Umjesto toga budite srećni i zahvalni što su došli i pročitali tekst.

15. Objasniti o čemu je blog

Poželjno je da u vrhu bloga imate opis o čemu je blog, za koga se piše odnosno ko su ljudi koji bi ga trebali čitati. Pa čak i ako se radi o više tema navedite ih, da ljudi mogu stvoriti sliku o tome na kakvoj se stranici nalaze, a da ne moraju otvoriti 20 tekstova da bi to saznali.

16. Poželjne su fotografije u tekstu

Fotografije u tekstu su uvijek dobar izbor i preporuka je da se koriste. Ako nemate vremena ili mogućnosti za više njih, onda bar jedna koju je najbolje staviti u vrhu teksta, na primjer desno.

One će dobro doći i kod dijeljenja linkova na društvenim mrežama, posebno na Facebooku, jer se tekst bez fotografije prikazuje samo kao link sa naslovom i nije toliko uočljiv.

17. Naučite neke osnovne stvari o fotografiji

Ukoliko želite da svoje tekstove ilustrujete vlastitim fotografijama, onda je dobro da neke osnovne stvari naučite da bi one bile što bolje. Ako ništa naučite osnove obrade fotografije, a za to imate puno tutoriala online.

18. Font – voditi računa o izboru

Stil i veličina fonta u tekstu bi trebali biti lako čitljivi. Zašto da čitaocima mučite sa sitnim tekstom kojeg jedva vide pročitati?

19. Boje na blogu

Najbolji kontrast daje crni tekst na bijeloj podlozi, a moja idealna varijanta je tamno sivi tekst na bijeloj podlozi. Bijela slova na bilo kojoj podlozi su prilično naporna za čitanje, pa ako želite da vaši čitaoci uživaju na vašem blogu, radije ih izbjegavajte.

20. Izbjegavajte pop-up prozore

Znate one što iskaču pred vas kad se najmanje nadate? Izbjegavajte ih osim ako nemate veoma, veoma, veoma dobar razlog da ih koristite.

I tad ih izbjegavajte. Grozni su i liče na TV reklame od kojih nam je svima muka. U suprotnosti su sa svim što internet inače jeste. Ljudi će pobjeći od toga, i trebate biti zaista nevjerovatno interesantni i nezamjenjivi da bi to istrpili.

KREATIVNOST

21. Vodite računa o svojoj inspiraciji

Čitajte puno, gledajte kako i šta rade drugi blogeri, neka vam oni budu inspiracija. Na vašu inspiraciju će uticati sve što vidite, čujete, pročitate, pogledate – zato vodite računa o tome i za sebe birajte samo najbolje.

22. Linkujte izvore

Čak i kada samo posudite ideju ili u nečemu pronađete inspiraciju – stavite link na izvor. To je i fer i korektno i pošteno.

Osim toga na internetu se sve (sa)zna pa ako to ne uradite vrlo vjerovatno će vas oni koji prepoznaju originalnu ideju gledati kao kradljivca. Ili kao nekog ko ima jako veliki ego. A takve ljudi baš i ne vole.

Fotografije, tekstove i bilo kakav drugi autorski rad ne preuzimajte bez pitanja i dozvole autora. Kažnjivo je.

23. Izvor ideja za poslovni blog

Ako pišete poslovni blog, FAQ (često postavljena pitanja) klijenata su odličan izvor ideja za tekstove. Slušajte zato klijente i odgovarajte na njihova pitanja u tekstovima.

Isto važi i za druge blogere, a najbolji dokaz je i ovaj moj projekat i e-knjiga koji su nastali upravo zahvaljujući pitanjima čitalaca.

24. Nemojte varati svoje čitaoce

NIKADA, ali nikada ne varajte čitaoce davanjem besmislenih ili provokativnih naslova svojim tekstovima! Znae na koje naslove mislim? One „Pozvonio mu je neko na vrata i ne možete zamisliti šta se onda desilo“ i sl.

Osim toga, Google odavno kažnjava takve naslove tako da je i zbog vas samih bolje da ih ne koristite. Radite to samo ako želite na sebe zakačiti etiketu prevaranta ili žute štampe.

25. Vodite računa o dužini tekstova

Postoji jedno pravilo koje kaže da je idealan blog post sa otprilike 800 riječi. Ipak, nemojte se truditi da dostignete određeni broj riječi u tekstu. Umjesto toga napišite ono što ste mislili što jednostavnije i zaustavite se.

Duže tekstove možete pisati ukoliko zaista postoji potreba da budu baš dugi. Možete ih pisati i ukoliko imate baš vjerne čitaoce koji čitaju sve što napišete. U svakom drugom slučaju ih nastojte izbjeći.

26. Uvijek budite autentični

Ovo pomaže izgradnji povjerenja. Biti autentičan znači dijeliti svoja iskustva i vlasito viđenje. Moguće da vaši čitaoci prolaze kroz iste stvari kroz koje ste vi prošli. Pišući o njima iz vašeg ugla, možda ćete im pomoći da prevladaju svoje teškoće. To će

u svakom slučaju pomoći i vama da stvorite svoj unikatan način pisanja.

MARKETING

27. Blogovanje zahtijeva rad i predanost

Ako želite da vaš blog bude uspješan, morate znati da su dosljednost i stalni dotok kvalitetnog sadržaja obavezni. Vaši čitaoci pored vas na raspolaganju imaju **samo** cijeli svijet. Zašto bi došli baš kod vas i posvetili svoje vrijeme vama?

Puno toga imate naučiti i uvijek se možete usavršavati da biste izbrusili svoj stil pisanja i način obrade tema. Svijet interneta se stalno razvija i mijenja i samo da ostanete u toku sa svim dešavanjima zahtijeva određeno vrijeme.

28. Gradnja zajednice čitalaca vašeg bloga

Traje mnogo duže nego pisanje. Uspjeh preko noći je teško ostvariti čak i sa blogom, zato budite spremni na puno rada i truda da biste došli do svojih vjernih čitalaca.

29. Promovisanje sadržaja na društvenim mrežama

Spominjala sam ranije već da su društvene mreže jednake kafanama i trgovima u stvarnom životu. Otvorite profile na društvenim mrežama (ako već niste) i dijelite svoje tekstove tamo. Vodite računa o tome da je previše samopromocije na društvenim mrežama kontraproduktivno. Nađite mjeru, nemojte smoriti ljude.

Da biste izgradili produktivne odnose na društvenim mrežama dijelite takođe i sadržaje drugih blogera, ne samo svoje.

30. Odgovarajte na komentare

Odgovaranje na komentare daje čitaocima i komentatorima do znanja da vam je stalo do njih, a to stvara lojalnost. Odgovorite i na komentare na društvenim mrežama, zahvalite se ljudima na odvojenom vremenu za vas, dajte im do znanja da ste ih primijetili i da ste zahvalni na tome što su u moru drugih blogova čitali baš vaš. Nije to mala stvar, vjerujte mi. Vidjećete ako krenete sa pisanjem bloga.

31. Komentarišite tekstove na drugim blogovima

Čitanje i komentarisanje tekstova drugih blogera će vam pomoći da se povežete sa njima, te da proširite krug vaših čitalaca. Neke najdraže ljude sam upoznala tako što sam prvo čitala njihove blogove i komentarisala, uključivala se u diskusije, a kasnije smo se nastavili redovno čitati i upoznavati.

OSTALO

32. Važno je pisati redovno

Koliko i kada ćete pisati zavisi od vas i vašeg bloga i to je odluka koju ćete morati donijeti sami za sebe.

Međutim, jedna od najvažnijih stvari kod pisanja bloga jeste redovno pisanje. Ne mora to biti svaki dan, ritam ćete odrediti vi sami u zavisnosti od inspiracije, teme bloga ili ciljeva. Ali - važno je da u određenim vremenskim intervalima objavljujete tekstove. Tako ćete navići čitaoce da od vas nakon nekog vremena očekuju tekst. A tako ćete i sami sebi dati obavezu koju ćete onda lakše ispuniti.

Bolje je objaviti 12 tekstova u godini, svaki mjesec po jedan, nego u aprilu objaviti 8, te u maju, julu, avgustu i decembru po jedan tekst.

33. Kvalitet pisanja se poboljšava vježbanjem

Ne fizičkim vježbama, ne morate ići u teretanu, naravno. Međutim, ako želite da poboljšate svoje pisanje – pišite više i pišite često. Najbolje da odredite da ćete pisati pola sata ili sat dnevno, a možete odrediti da ćete pisati 500 ili 1000 riječi svaki dan. Ne trebate sve što napišete objavljivati, cilj ovog načina jeste da se naviknete na pisanje i da dođete u situaciju da pišete i kad nemate inspiraciju. Probajte, vidjećete i sami.

Ja sam trenutno na režimu od najmanje 500 riječi svaki dan, a veći dio toga svakako završi u smeću. Međutim, to mi pomaže da iz puno toga napisanog izdvojim ono što zaista vrijedi.

34. Vodite računa o naslovima

Naslovi su kao udice na koje se hvataju vaši čitaoci, posebno ako tekstove dijelite na društvenim mrežama. Pisala sam u stavci 24. da izbjegavate naslove kojima ćete varati čitaoce. Međutim, to ne znači da naslove trebate napisati bilo kako.

Možete koristiti brojeve u naslovu, na primjer „6 razloga zbog kojih je ...“, možete koristiti pitanja „Šta sam naučila na tom i tom putovanju“, možete u naslovu dati suštinu vaše teme i tako zainteresovati čitaoca. Naslovi su takođe bitni Googleu, pa je dobro kad se ključna riječ vašeg teksta nalazi u naslovu.

Pisanje naslova je skoro umjetnost i vremenom ćete postajati bolji. Trudite se da vam naslovi ne budu predugi, ali ni prekratki, a osnovno pravilo je da budu tačni.

35. Gramatika

Bez obzira da li pišete iz razonode ili imate neki ozbiljan cilj, važno je da vaši tekstovi budu gramatički ispravni. Ako vi imate problema sa gramatikom nađite nekog ko će vaše tekstove pregledati i popraviti. Nema opravdanja za greške bez obzira o kakvom blogu se radi. Vaš osnovni „alat“ na blogu je jezik i zato treba biti što pravilniji i bez grešaka.

36. Pomoć blogera

Blogeri će vam rado pomoći ako vam nešto nije jasno – slobodno ih pitajte.

Blogeri vrlo rado pomažu drugima – zapamtite to jer će sutra i vas neko nešto pitati, pa pomozite.

37. Kršenje pravila

Slobodno prekršite bilo koje od ovih pravila jer suština jeste da pisanje bloga nema pravila.

Iskoristite **.me** domen da pošaljete snažnu marketinšku poruku u svojoj adresi!

odvedite.me zaposli.me pokloni.me digitalizuj.me napivo.me reciklirajte.me kuvajza.me

ZAKLJUČAK

Taman pred zaključenje knjige dobila sam komentar na jedan od tekstova iz serijala #blogzapočetnike koji kaže:

Nena

May 17, 2015 at 4:36 pm

Hvala ti za ova tri teksta a i za e-knjigu! Sviđa mi se i što će biti besplatna za preuzimanje. Pročitala sam sva 3 dela #blogzapocetnike nekoliko puta, pa se zapitala zašto se vraćam..šta nije jasno..sve je lepo, sažeto objašnjeno (hvala) pa ipak eto me opet!?! i onda skontam gde si >pogrešila< ;) :) Nigde ne pišeš: samo hrabro, bez straha, to je samo blog, pa šta ako se nekome ne sviđa, nisi burek da te svi vole, smeš ti slobodno, evo ja sam to pobedila tako i tako (i onda staviš link kad prvi put letiš avionom ;)) Osim pasusa "Koje su prednosti pisanja bloga" meni fali tvoje iskustvo u rvanju sa preprekama. :)

Reply

Obećala sam Neni da ću napisati nekoliko rečenica i na ovu temu jer je važna.

Čak i ako niste blogger, a pročitali ste cijelu ovu knjigu, vjerovatno imate otprilike sliku u glavi šta je u stvari blog i kako nastaje. Nadam se da sam uspjela razjasniti nejasnoće koje su vas možda mučile, te da znate kako krenuti i šta raditi sa ciljem da i vi postanete dio blogosfere.

Kako ćete prevladati prepreke u pisanju bloga?

To zavisi prije svega od toga šta vam se nađe na putu, odnosno šta se vama učini kao prepreka.

Možda niste sigurni u kvalitet vašeg pisanja i zbog toga se ne usuđujete to raditi javno? Znam kako vam je i imala sam sličan problem. Zbog toga i jesam pisala potpuno anonimni blog na servisu blogger.ba prve 3 godine. Tek kada sam stekla rutinu i dobila dovoljno pozitivnih komentara na pisanje od

ljudi koje nisam znala (niti su oni znali mene), počela sam da pišem blog pod svojim imenom.

Možda je ovo rješenje i za vas, da probate i da vidite kako se osjećate u ulozi blogera. Ne košta ništa osim vremena i truda, a sigurno će vam pomoći da donesete odluku.

Ako vas je strah komentara koje ćete dobijati na tekstove, odmah da vam kažem da je suočavanje sa lošim komentarima sastavni dio "blogoodrastanja". U početku će vam biti teško i imaćete veliku želju da prestanete sa pisanjem, te da pobjegnete na pusto ostrvo dok ne razmislite o tome šta vam se dešava. Od velike pomoći je ako imate "osobe od povjerenja" - prijatelje, sestre, braću, drugarice - koji će vam uvijek otvoreno i iskreno reći svoje mišljenje o tekstu koji ste napisali, te o kritici (komentar) koji vas je povrijedio.

S druge strane, vi ćete vrlo brzo i jednostavno naučiti da razlikujete normalnu i konstruktivnu kritiku od "hejta", odnosno komentara koji je napisan samo da bi vas povrijedio.

Da, postoje ljudi koji neće uživati u vašem pisanju iz ko zna kojeg razloga. I da, mnogi takvi će pokušati iskoristiti svaku priliku, kao i mogućnosti anonimnog komentarisanja da vam nanesu bol.

Na vama je odluka koliko će oni uspjeti u tome. Evo kako to ja radim.

Sve komentare moderiram i ne odobravam one koji u sebi sadrže psovke ili vulgarne riječi. Moj stav je da ne želim davati prostor ljudima koji ne znaju komunicirati bez upotrebe psovki i vulgarnosti.

Kritike puštam ako su napisane smisleno, odnosno ako su usmjerene na konkretnu stvar, a ne na mene kao osobu. Da, mogu pogriješiti i može svako na planeti imati drugačije mišljenje od mog. Sve dok je to napisano na kulturni način i ima smisla - može ići na blog i čak ću se potruditi da odgovorim na takve komentare.

Iz takvih komentara se takođe može puno naučiti.

Kritike posmatram drugačije ako su anonimne, u odnosu na one kod kojih se autor potpisao i stao iza svojih riječi imenom i prezimenom. Ako ja nemam problem da pišem javno i nije me stid mojih riječi, onda ni onaj ko mi upućuje kritiku ne bi trebao da ima problem da stane iza onog što govori, zar ne?

Još jedan savjet koji vam mogu dati iz mog ličnog iskustva jeste da kod pisanja vodite računa o napisanom u smislu da se postavite u ulogu onog o kome pišete. Najmanji je problem iskritikovati nekog ili nešto i to će čak privući pažnju prije nego pozitivan tekst. Međutim, postoji stara izreka koja kaže **“Kako siješ, tako ćeš i žnjeti”**.

Zato, ako kritikujete - pazite da to bude argumentovano i potkrijepljeno dokazima.

Što se tiče stila i načina pisanja, individualno je šta se kome sviđa i tu vam ne mogu dati neke posebne savjete. Da li će se ili neće ljudima svidjeti ono što vi pišete je takođe stvar ukusa.

Iz mog iskustva vam mogu reći da ja još uvijek učim, svaki dan. Još uvijek ne znam da li će se tekst koji sam napisala i objavila na blogu svidjeti ljudima i da li će prepoznati poentu koju sam htjela istaći njime.

Na primjer, redovno se dešava da se oko nekih tekstova trudim, pišem ih sa uživanjem sigurna da će se svi oduševiti i onda ih objavim i pročitam ih jedva 200 ljudi.

Da, razočarenja su sastavni dio blogovanja.

Dešava se i da u dahu napišem nešto i u roku od par sati to pročitam preko hiljadu ljudi.

I ne - nemam tajnu formulu i ne znam u čemu je razlika i zašto nekad bude ovako a nekad onako.

Šta mi pomaže?

To što pišem zbog toga što volim da pišem i što je moj vrhunac sreće onaj momenat kad kliknem dugme “Publish”.

Da, i nakon skoro toliko godina pisanja bloga (a punih 6 već pišem na www.cyberbosanka.me) ja pišem zbog toga što uživam u procesu pisanja. Sve što se sa tekstovima i komentarima desi nakon objavljivanja mi je dodatna nagrada koja uljepša svaki tekst.

Usudujem se reći da je takav pristup pisanju bloga možda jedini koji vam garantuje užitak i koji će dugoročno možda donijeti i neke druge rezultate.

Zato, ako volite pisati, pišite blog. Slobodno i bez straha. I pošaljite mi link da vas čitam :)

Hana Katarović

LITERATURA

Biću slobodna da vam preporučim još neke sadržaje koji vam mogu pomoći da naučite više o pisanju bloga i o ličnom brendiranju, a to je jedna od stvari koja vam takođe može puno pomoći u promociji bloga.

1. Ako niste do sada čitali moju e-knjigu Internet za početnike, možete je takođe besplatno preuzeti sa bloga. To su malo drugačije "lekcije", ali i iz njih možete naučiti nekoliko korisnih stvari koje će vam pomoći da unaprijedite svoj nastup na internetu. Link za preuzimanje knjige je <http://cyberbosanka.me/internet-za-pocetnike/>

2. Sve što sam ja ikad naučila o blogu i blogovanju je bilo sa bloga Dragana Varagića. Preporuka za sve tekstove, od samog početka. Možete ga čitati na <http://www.draganvaragic.com/blog/>, a posebno vam preporučujem njegovu knjigu Blog Osnove koju možete preuzeti sa <http://www.draganvaragic.com/blog-osnove/>

3. O pisanju bloga ali i o zaradi od pisanja možete puno naučiti na <http://www.mozeiovako.com> Nekim lekcijama se vraćam i po nekoliko puta.

4. Nebojša Radović je baš danas objavio tekst koji sam ja stavila sebi u bookmark, da ga čitam kad god mi ponestane inspiracije. Sam je napisao u tekstu "Odluka da pišem blog, pre više od 10 godina je verovatno i jedna od najboljih odluka koju sam doneo u životu." Zato na kraju, kao desert, preporučujem da pročitate i ovaj tekst na <http://www.eniax.net/preziveti-dvadesete/>

O AUTORICI

Hana Kazazović, rođena 1976. godine u Zenici.

Diplomirala na Poslovnoj školi Univerziteta u Sarajevu 2000 – 2002. Poznata u internet svijetu zbog pisanja bloga (www.cyberbosanka.me blog piše od 2009.) i upotrebe društvenih mreža.

Od kako je počela koristiti internet pronasla se u njemu – omogućava joj da iznosi svoje mišljenje o različitim temama te joj omogućava da se povezuje sa ljudima širom Balkana. Razvojem tehnologije njena internet prisutnost se povećala te je svakodnevno u komunikaciji putem društvenih mreža sa hiljadama ljudi iz cijelog regiona.

Pseudonim **Cyberbosanka** je postao sinonim za britke i objektivne tekstove i analize svega što joj se učini zanimljivim za naš svakodnevni napredak.

U posljednjih nekoliko godina je bila govornik na konferencijama širom regiona: E-trgovina – pregled BiH blogerske scene (Palić, 2011.), KiWebBiz – Kako internet i društvene mreže iskoristiti za unapređenje svog života (Kikinda 2013.), Konferencija o Internet marketingu (Zagreb 2011.)

Više o autorici možete saznati na <http://cyberbosanka.me/ko-je-cyber-bosanka/>

www.cyberbosanka.me

Email: hana@cyberbosanka.me

Twitter: [@cyberbosanka](https://twitter.com/cyberbosanka)

.Me govori o **TEBI!**